

ปุ๋ยพืชสด : อาหารเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ดิน

อะไรคือ ปุ๋ยพืชสด (GREEN MANURE)

พืชที่ปลูกเพื่อไถกลบขณะยังเขียวสดอยู่ลงดินเมื่อพืชเจริญเติบโตเต็มที่ซึ่งอยู่ในช่วงออกดอก ที่อายุประมาณ 50 วัน เพื่อให้ได้น้ำหนักสด และปริมาณธาตุอาหารสูง แล้วปล่อยให้เกิดการย่อยสลาย ประมาณ 10 - 15 วัน จะให้ธาตุอาหารและเพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดิน

นิยมใช้พืชตระกูลถั่ว เนื่องจากขึ้นได้ง่าย เจริญเติบโตได้ดี มีไรโซเบียมซึ่งเป็นแบคทีเรียชนิดหนึ่งอาศัยอยู่ที่รากแบบพึ่งพาอาศัยกัน (symbiosis) ได้แหล่งพลังงานและแหล่งคาร์บอนจากต้นถั่ว ขณะที่ต้นถั่วได้กรดอะมิโนและสารประกอบไนโตรเจนซึ่งไรโซเบียมตรึงไนโตรเจนได้จากอากาศ

ลักษณะที่ดีของพืชปุ๋ยสด

- ปลูกง่าย ทนทานต่อสภาพอากาศที่แปรปรวน
- ขยายพันธุ์ได้ง่าย
- เจริญเติบโตแตกกิ่งก้านสาขามาก
- แข็งแรง เจริญเติบโตได้เร็ว แข่งกับวัชพืชได้
- มีระบบรากลึกและแข็งแรง
- ต้านทานต่อโรคและแมลง ไม่เป็นแหล่งเพาะโรค หรือที่อาศัยของแมลงศัตรูของพืชหลัก
- มีลำต้นอ่อน กิ่งเปราะง่าย เมื่อไถกลบแล้วเน่าเปื่อยผุพังได้เร็ว มีธาตุอาหารสูง

ใช้ปุ๋ยพืชสดได้อย่างไร

- เพิ่มธาตุอาหารลงดิน
- เพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดิน
- ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน ลดความหนาแน่นของดิน เพิ่มการจับตัวของเม็ดดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน ทำให้ดินร่วนซุย เหมาะแก่การปลูกพืช
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ปลูกร่วมในระบบการปลูกพืชช่วยตัดวงจรของโรคแมลงศัตรูของพืชหลัก

ชนิดพืชปุ๋ยสด

พืชปุ๋ยสดที่นิยมปลูก ได้แก่ พืชตระกูลถั่วชนิดต่างๆ ปอเทือง ถั่วพรี ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ โสนอัฟริกัน ทั้งนี้ ต้องเลือกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

- **พื้นที่ลุ่ม** สภาพดินมีการระบายน้ำไม่ดี ทนต่อน้ำท่วมขัง ควรใช้ โสนอัฟริกัน โสนจีนแดง โสนคางคก และโสนอินเดีย เป็นต้น
- **พื้นที่ดอน** ควรเป็นพืชทนแล้ง เจริญเติบโตในดินที่ระบายน้ำดี มีการถ่ายเทอากาศดี นิยมปลูก ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วพรี และถั่วมะแฮะ เป็นต้น

ถั่วมะแฮะ (*Cajanus cajan*)

- ปลูกเพื่อไถกลบ
 - เมล็ดปลูก 5 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักสด 2,000 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักแห้ง 400 กิโลกรัมต่อไร่
 - ปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์อายุ 150-180 วัน

- รูปแบบการปลูก ปลูกเป็นไม้ยืนต้น และตัดแต่งกิ่งก้านใบเพื่อสับกลบลงดิน
 - นิยมใช้บนพื้นที่ลาดเท พื้นที่ภูเขา
 - ปลูกหมุนเวียนในระบบปลูกพืช 2 ปี ช่วยป้องกันการชะล้างหน้าดิน คือปลูกถั่วมะแฮะ หรือถั่วแปเป 1 ปี แล้วสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด ตามด้วยปลูกพืชหลัก คือ ถั่วแดงหลวง หรือข้าวไร่ อีก 1 ปี
 - ปลูกเป็นแถบพืชตามแนวระดับ (strip cropping) กว้าง 2 เมตร ขวางความลาดเท สลับกับแถบพืชหลัก ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ฝ้าย เป็นแถบกว้าง 3 เมตร ปลูกสลับ จนเต็มพื้นที่ เมื่อตัดแต่งกิ่งก้าน ใบ ต้นถั่ว แล้วจึงสับกลบลงดินก่อนปลูกพืชหลัก

- ไถกลบ 1 ไร่ จะได้ธาตุอาหารเทียบได้กับ อินทรีย์วัตถุ 270 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ 0.14%
 - ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) 20.3 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) 2.2 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) 7.4 กิโลกรัม

คิดเป็นเงินค่าปุ๋ย 540 บาท

โสนอัฟริกัน (*Sesbania rostrata*)

- การปลูกเพื่อไถกลบ
 - เมล็ดปลูก 5 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักสด 2,000 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักแห้ง 400 กิโลกรัมต่อไร่
 - ปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์อายุ 120 วัน

- ไถกลบ 1 ไร่ จะได้ธาตุอาหารเทียบได้กับ อินทรีย์วัตถุ 362 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ 0.12%
 - ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) 25.0 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) 53.7 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) 13.7 กิโลกรัม

คิดเป็นเงินค่าปุ๋ย 590 บาท

ปอเทือง (*Crotalaria juncea*)

- การปลูกเพื่อไถกลบ
 - เมล็ดปลูก 5 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักสด 2,500 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักแห้ง 500 กิโลกรัมต่อไร่
 - ปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์อายุ 120 วัน

- รูปแบบการปลูก
 - ปลูกก่อนนา หรือหลังนา ข้าว-ปอเทือง
 - ปลูกหมุนเวียนในระบบการปลูกพืช เช่น ปอเทือง-ข้าวโพด หรือ ข้าวโพด-ปอเทือง
 - ปลูกเป็นพืชแซม ข้าวโพดแซมด้วยถั่วเขียว หรือ ข้าวโพดแซมด้วยถั่วพุ่ม

- ไถกลบ 1 ไร่ จะได้ธาตุอาหารเทียบได้กับ อินทรีย์วัตถุ 475 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ 0.15%
 - ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) 30.0 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) 2.4 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) 20.0 กิโลกรัม

คิดเป็นเงินค่าปุ๋ย 940 บาท

ถั่วพรี (*Canavalia ensiformis*)

- การปลูกเพื่อไถกลบ
 - เมล็ดปลูก 8 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักสด 2,500 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักแห้ง 500 กิโลกรัมต่อไร่
 - ปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์อายุ 150 วัน

- รูปแบบการปลูก
 - ปลูกก่อนนาหรือหลังนา เช่น ข้าว-ถั่วพรี
 - ปลูกหมุนเวียนในระบบการปลูกพืช เช่น ข้าวโพด-ถั่วพรี
 - ปลูกเป็นพืชแซม เช่น ยางพาราแซมถั่วพรี ปาล์มน้ำมันแซมถั่วพรี

- ไถกลบ 1 ไร่ จะได้ธาตุอาหารเทียบได้กับ อินทรีย์วัตถุ 495 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ 0.16%
 - ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) 29.6 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) 5.9 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) 17.8 กิโลกรัม

คิดเป็นเงินค่าปุ๋ย 940 บาท

ถั่วพุ่ม (*Vigna spp.*)

- การปลูกเพื่อไถกลบ
 - เมล็ดปลูก 4 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักสด 1,500 กิโลกรัมต่อไร่
 - น้ำหนักแห้ง 300 กิโลกรัมต่อไร่
 - ปลูกเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์อายุ 80 วัน

- รูปแบบการปลูก
 - ปลูกก่อนนา หรือหลังนา เช่น ข้าว-ถั่วพุ่ม
 - ปลูกหมุนเวียนในระบบการปลูกพืช เช่น ข้าวโพด-ถั่วพุ่ม
 - ปลูกเป็นพืชแซม เช่น ข้าวโพดแซมถั่วพุ่ม

- ไถกลบ 1 ไร่ จะได้ธาตุอาหารเทียบได้กับ อินทรีย์วัตถุ 270 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ 0.09%
 - ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) 17.5 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) 2.5 กิโลกรัม
 - ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) 12.8 กิโลกรัม

คิดเป็นเงินค่าปุ๋ย 590 บาท

รูปแบบการปลูก

- ปลูกก่อนนา หรือหลังนา เช่น ข้าว-โสนอัฟริกัน
- ปลูกหมุนเวียนในระบบการปลูกพืช เช่น ข้าวโพด-โสนอัฟริกัน
- ปลูกเป็นพืชแซม เช่น ข้าวโพดแซมโสนอัฟริกัน

หมายเหตุ : ราคาปุ๋ยยูเรีย 18 บาทต่อตันโลกรัม ราคาปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต 24 บาทต่อตันโลกรัม ราคาปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรด์ 17 บาทต่อตันโลกรัม

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม : กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน โทร.02-5614516

